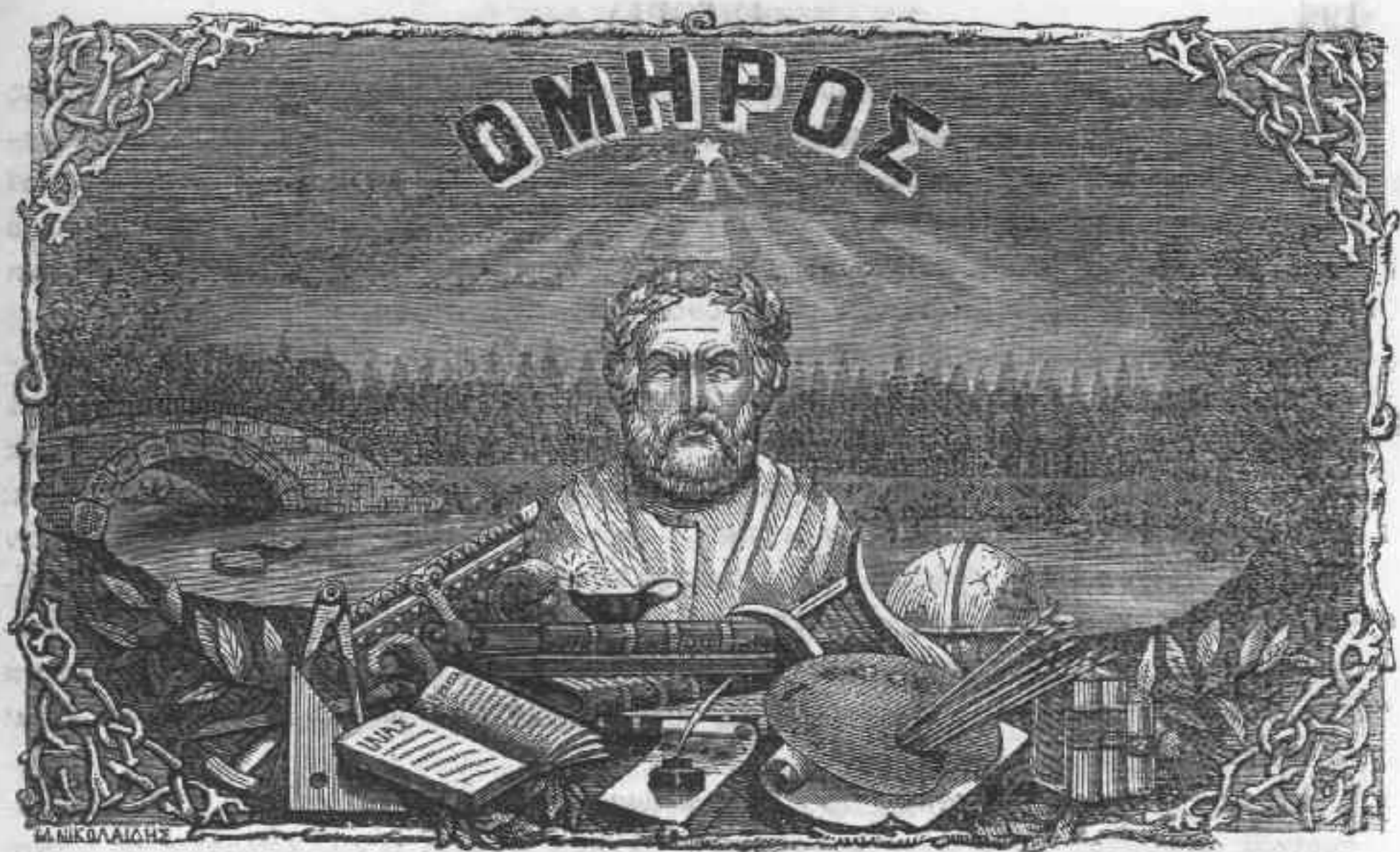

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗΙ, Έτος Α'. Φυλ. Δ'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

ΥΠΟ Α. DE QUATREFAGES.

Μετάφρασις Π. Περράκη.

Β'.

Ζητήματα Γενικά.

(Συνέχεια.)

Εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον ἐπραγματεύθημεν περὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἂν δηλαδή πάντες οἱ ἄνθρωποι οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἀνήκωσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ γένος, ὅποιαιδέποτε καὶ ἂν ἦναι αἱ μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ, ἥτοι ἂν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς καταγόμενοι ἐξ ἑνὸς μόνου ἀρχικοῦ ζεύγους. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύσαμεν μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης, παραδεχθέντες ὡς ἀρχὴν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον, καὶ ὅτι ἐπομένως ὑπεῖκει εἰς πάντας τοὺς γενικοὺς νόμους τοὺς διέκοντας τὰ ζῶα. Διὰ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῶων ἐξηγήσαμεν τί σημαίνει γένος καὶ τί εἶδος, καὶ ἀπεδείξαμεν ὅτι, ὅταν συζεύξωμεν δύο ἄτομα διαφόρων γένων, σχεδὸν πάντοτε ὁ γάμος εἶναι ἄγονος, καὶ ἂν ὁ πρῶτος γάμος ἦναι γόνιμος, οἱ ἀπόγονοι εἴτε ἀμέσως εἴτε μετ' ὀλίγας τινὰς γενεάς, δὲν τε-

κνοποιούσι πλέον· ὥστε ἐκ δύο γενῶν δὲν δύναται νὰ προκύψῃ τρίτη τάξις ἀτόμων προερχομένων ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς ἀνηκόντων εἰς δύο διακεκριμένα γένη. Ἐκ τῆς συζεύξεως τοῦ ὄνου καὶ τῆς ἵππου, ἢ τοῦ ἵππου καὶ τῆς ὄνου γεννᾶται ὁ ἡμίονος, ἢ ὁ ἵννος (bardeau)· ἀλλ' οὔτε ὁ μὲν οὔτε ὁ δὲ δύνανται νὰ τεκνοποιήσωσι, καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ἡμίονους, πρέπει πάντοτε νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὸν ὄνον καὶ τὴν ἵππον.

Τοῦναντίον ὅταν λαμβάνωμεν δύο ἄτομα ἀνήκοντα εἰς δύο εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους, ὅσον καὶ ἂν διαφέρωσι κατὰ τὸν ἐξωτερικὸν σχηματισμὸν, τὰ τέκνα καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν εἶναι γόνιμοι, καὶ δύναται νὰ προκύψῃ νέα τάξις ἀτόμων μεναξὺ τῶν δύο εἰδῶν. Παραδείγματα τοιαῦτα ἐλάβομεν τὰ διάφορα εἶδη τῶν κυνῶν, τῶν ἵππων, τῶν βοῶν κλ. Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖναι αἱ πρίχες, τὸ χρῶμα, τὸ ἀνάστημα καὶ αἱ ἀναλογίαι τοῦ κυνός, εἶναι πάντοτε κύων· ἐπίσης ὁ ἵππος καὶ ὁ βοῦς. Συζευγνύοντες ἄρα τὸν λαγωνικὸν μὲ τὸν οὐλότριχα, τὸν σιμόν μὲ τὸν κύνα τῆς Ἀβάνας, ἔχομεν τὰ τέκνα αὐτῶν γόνιμα· καὶ δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν μικτὰ εἶδη ἅτινα εἶναι γόνιμα.

Εἰς τὴν σύζευξιν λοιπὸν τῶν ἀνθρώπων, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖναι αἱ ἐξωτερικαὶ διαφοραὶ τῶν, ἂν ᾖναι δηλαδή λευκοί, μαῦροι ἢ χαλκόχροες, οἱ γάμοι εἶναι ἀείποτε γόνιμοι. Ἐπεταὶ ἄρα ἐκ τούτων ὅτι ἐν μόνον γένος ἀνθρώπων ὑπάρχει, καὶ ὅτι αἱ μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ εἶναι ἀπλᾶι διαφοραὶ εἶδους.

Τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καταφανοὺς γενομένης παρουσιάζονται διάφορα ζητήματα.

Τὸ πρῶτον εἶναι περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὑπῆρχον πάντοτε ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς; Ἀνεφάνησαν συγχρόνως μετ' ἄλλων ζώων; Εἶναι πολὺ ἀρχαία ἢ ὑπαρξίς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς; ταῦτα εἶναι τὰ πρῶτα ζητήματα, ἅτινα παρουσιάζονται ἐνώπιον ἡμῶν.

Ὑπῆρχον πάντοτε ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς;

Εἶναι γνωστὴ ἡ διασταλτικὴ δύναμις τῆς θερμότητος· ὅτι ἐπομένως τὸ ὕδωρ θερμαινόμενον μέχρι βαθμοῦ τινὸς μεταβάλλεται εἰς ἀτμὸν, ὅτι ἂν χάσῃ ποσότητά τινα θερμότητος μεταβάλλεται εἰς ὑγρὸν, καὶ ὅτι ἂν ἐξακολουθῇ νὰ ἐλαττοῦται ἡ θερμότης αὐτοῦ, σχηματίζει σῶμα στερεόν, τὸν πάγον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι θερμότης ἐπαρκὴς δύναται νὰ μεταβάλλῃ πάντα τὰ σώματα εἰς ἀτμὸν, ὅπως ψύχρανσις ἐπαρκὴς δύναται νὰ τὰ στερεοποιήσῃ πάντα. Κατὰ τὴν ἀστρονομίαν λοιπὸν ἡ γῆ, μεθ' ὅλων τῶν συσπατικῶν αὐτῆς ὑλῶν, ἦτο κατ' ἀρχάς μεγάλη ποσότης ἀτμοῦ διακεχυμένου εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα, ἦτο δηλαδή σφαῖρα ἀτμώδης. Ἡ πρώτη ψύχρανσις μετέβαλεν αὐτὴν εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, καὶ εἰς χρονικὸν διάστημα ἀκαταλόγιστον ἡ γῆ ἦτο ἀπέραντος σωρὸς βράχων (Roches) καὶ ἄλλων ὑλῶν ἀναλελυμένων ὑπὸ τοῦ πυρός.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐσχῆς ταύτης δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς οὐδὲν ζωϊκὸν ὄν, ἐπομένως οὐδὲ ἄνθρωποι.

Προχωρούσης τῆς ψυχράνσεως, ἐσχηματίσθη φλοιὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας, οὗτινος τὸ πάχος ἡῤῥανε κατ' ὀλίγον· τὸν φλοιὸν τοῦτον ὡ-

νόμασαν στρώμα ἀρχέγονον. Ἐπὶ τοῦ ἀρχεγόνου τούτου στρώματος ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδὲ τὸ ὕδωρ αὐτὸ ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, ἐπομένως δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς σφαίρας ἡμῶν καὶ ὄντα ζωϊκά, διότι πάντα τὰ ὄντα ἔχουσιν ἀνάγκην ὕδατος. Ἐπομένως δὲν ὑπῆρχον οὐδὲ ἄνθρωποι.

Ἡ ψύχρανσις ἐξηκολούθει καὶ τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἦτο εἰς ἀτμώδη κατάστασιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, κατέπεσε κρουνηδὸν ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ περιβάλλοντος τὴν γήινην σφαῖραν· τότε ἀνεφάνησαν γημικαὶ ἀντιδράσεις, τῶν ὁποίων τὴν ὀρμητικότητα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡρχισαν νὰ σχηματίζωνται τὰ λεγόμενα μεταβατικὰ στρώματα (*terrains de transport*), καὶ ἡ σφαῖρα ἡμῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλουμένην δευτέραν ἐποχὴν.

Αὐστηρῶς ἐξεταζομένων τῶν πραγμάτων δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι, ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸ ὕδωρ διετηρήθη εἰς ὑγρὰν κατάστασιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας, ἡ ζωὴ ἡρχισε νὰ ἀναφαίνεται. Εἰς τινα θερμὰ ὕδατα, ὧν ἡ θερμοκρασία εἶναι πολὺ μεγάλη, εὐρίσκονται φυκοειδῆ (*conferves*) μικροσκοπικὰ φυτὰ ἅτινα εἶναι ἐνόργανα καὶ ζῶντα. Ἀλλ' οὐδὲν ζῶον ἠδύνατο εἰσέτι νὰ ζήσῃ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐκείνην. Βραδύτερον ἐξακολουθούσης ἔτι τῆς ψυχράσεως, καὶ τῆς θαλάσσης κατεχούσης τὸ πλεῖστον μέρος τῆς σφαίρας, ἀνεφάνησαν φυτὰ τελειότερα. Μετ' οὗ πολὺ ἐγεννήθησαν καὶ ζῶα πάντα σχεδὸν ἐνυδρὰ, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἔρπετὰ γιγαντώδη· ἀλλὰ τὰ μαστοφόρα καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδύναντο εἰσέτι νὰ ζήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ ψύχρανσις ἐν τούτοις προὔχῳρει, αἱ στερεαὶ ἐσχηματίζοντο κατὰ συνέπειαν διαφορῶν ἀνατροπῶν τῆς φύσεως, καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἀνεφάνησαν ἀληθῆ μαστοφόρα καὶ πτηνὰ ὅμοια μὲ τὰ σημερινά. Τότε ἀρχίζει ἡ λεγομένη τρίτη ἐποχὴ, καθ' ἣν πιθανώτατα ὁ ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ ζήσῃ. Μετ' οὗ πολὺ θέλομεν ἐξετάσει ἂν ἔζησε τοῦλάχιστον περὶ τὰ τέλη τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Ἡ μόρφωσις (*dislocation*) τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἀνήγειρεν ὄρη, ἐσχημάτιζε κοιλάδας, θαλάσσας, ἡπείρους, καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς τρίτης ἐποχῆς τὸ σχῆμα τῆς σφαίρας ἡμῶν εἶχε μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὸ σημερινόν. Τότε ἀρχίζει ἡ λεγομένη τετάρτη ἐποχὴ. Ἡ τετάρτη αὕτη ἐποχὴ παρουσιάζει τὰ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητα φαινόμενα.

Μέχρι τοῦδε ἡ σφαῖρα ἡμῶν ἐφαίνετο ψυχραινομένη βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἀπετέλει ὄγκον ἀτμήρη μέχρι τῆς τρίτης ἐποχῆς. Ἀλλὰ τὴν τετάρτην ἐποχὴν ὑπάρχει περίοδος καθ' ἣν ἡ ψύχρανσις ἀπέρχεται ἀπότομος καὶ μεγάλη καὶ ἀκολούθως ἐκλείπει.

Τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν μέρος τοῦλάχιστον τῆς γῆς καὶ ἰδίως ἡ Εὐρώπη ἦτο πολὺ ψυχροτέρα ἢ σήμερον. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν Ἀλπεων πάγων, οἵτινες δὲν περιορίζοντο εἰς τὰ μέρη ἐνθα εὐρίσκομεν αὐτοὺς σήμερον, ἀλλὰ κατεῖχον τὰς πλείστας κοιλάδας τῆς Ἑλβετίας, φθάνοντες μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Ῥήνου· καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἐτέρου ἄκρου τῶν κοιλάδων τούτων ὑπερμεγέθη τμήματα βράχων παρασυρόμενα ὑπὸ τῶν πάγων ἐγκατελείποντο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν. Οἱ βράχοι οὗτοι εἶναι οἱ σήμερον ὀνομαζόμενοι βράχοι πλάνητες (*blocs erratiques*).

Τὴν τετάρτην ἐποχὴν ἔζων, λόγου χάριν ἐν Γαλλίᾳ, ζῶα πολὺ διάφορα τῶν σημερινῶν. Π. χ. ἡ μεγάλη ἄρκτος τῶν σπηλαίων, ἀξιοπαρατήρητος ἔνεκα τοῦ μεγάλου ἀναστήματος καὶ τοῦ κυρτοῦ μετώπου αὐτῆς· ἐπίσης ἡ ὕαινα, ἐνῶ σήμερον ἐν Γαλλίᾳ δὲν ὑπάρχουσι πλέον ὕαινα, ἀπαντῶμεν εἰς θερμότερας χώρας. Ὡσαύτως ἀνευρέθη εἰς ῥινόκερος καὶ εἰς ἐλέφας ὀνομαζόμενος μαμμούθ. Ὁ ἐλέφας οὗτος διακρίνεται τῶν σημερινῶν πρῶτον κατὰ τὸ ἀνάστημα, ὅπερ ἦτο πολὺ ὑψηλότερον· ἔπειτα κατὰ τὸ σχῆμα τῶν χαυλιδόντων, οἵτινες ἦσαν πολὺ καμπύλοι· καὶ πρὸ πάντων διότι ἀντὶ νὰ ἔχῃ δέρμα γυμνὸν ὥς εἶναι πάντες αἱ σημερινοὶ ἐλέφαντες, ἦτο κεκαλυμμένος μὲ πυκνὸν μαλλίον οὔτινος αἱ τρίχες ἦσαν πολὺ μακραί. Ἐχομεν δὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἦτο τοιοῦτος, διότι ὁ ἐλέφας οὗτος ἀνευρέθη διατηρούμενος ὁλόκληρος μὲ τὸ δέρμα καὶ τὰς τρίχας τοῦ. Πολλὰκις ἀνεκάλυψαν εἰς τὰς παγωμένας χώρας τῆς Σιβηρίας πτώματα τῶν ζῶων τούτων· ἡ δὲ χώρα αὕτη περιέχει τόσον πολυαρίθμους χαυλιδόντας τῶν προκατακλυσμαίων, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν τετριμμένην φράσιν, τούτων ἐλεφάντων, ὥστε τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀρυκτοῦ ἐλεφαντόδοντος ἀποτελεῖ ἀξιόλογον κλάδον τῶν εἰσοδημάτων, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ μονοπώλιον ἡ κυβέρνησις ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτήν. Αἱ ἐπὶ τοῦ ἐλεφάντος παρατηρήσεις αὗται θέλουσι μᾶς χρησιμεύσει ἀκολούθως.

Ἡ τετάρτη περίοδος ἔληξεν ὥς αἱ προηγούμεναι, καὶ ἤρξατο τότε ἡ παροῦσα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤρξατο, αἱ ἡπειροὶ, τὰ ἄνθη (flores), αἱ κογχύλαι (faimes) δὲν ὑπέστησαν ἀξιοσημειώτους μεταβολάς.

Οὐδεὶς ποτε διεφιλονείκησε τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου ταύτης, μάλιστα δὲ ἐθεώρησαν τὴν ἐμφάνισίν του ὡς χαρακτηριστικὴν αὐτῆς. Ἀλλ' ὑπῆρχε προηγουμένως ὁ ἄνθρωπος; Ὑπῆρξαν, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν κοινὴν φράσιν, ἄνθρωποι προκατακλυσμαῖοι; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὁ ἄνθρωπος ἦτο σύγχρονος τῶν ζωϊκῶν ἐκείνων γενῶν ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ μαμμούθ; Δύνανται νὰ ἀνεύρωσιν αὐτόν, ὡς ἐκεῖνα, εἰς ὀρυκτὴν κατάστασιν;—Πολλὰκις ἐτέθησαν τὰ προβλήματα ταῦτα, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ ἐλύοντο ἀρνητικῶς· μέχρι δηλαδὴ τῶν τελευταίων χρόνων οἱ ἄνδρες, οἱ ἐξοχώτατοι εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, γεωλογίαν, παλαιοντολογίαν, ἦσαν σύμφωνοι κατὰ τοῦτο. Σήμερον ὅμως πολλαὶ ἀποδείξεις οὐδεμιᾶς ἐπιδεχόμεναι ἀμφιβολίας φέρουσιν ἡμᾶς εἰς ὅλως ἀντίθετον λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου. Ἐξ ἀνάγκης δηλαδὴ παραδεχόμεθα ὅτι ὁ ὀρυκτὸς ἄνθρωπος ὑπάρχει πραγματικῶς, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦτο σύγχρονος τῶν ζῶων ἐκείνων περί ὧν προελαλήσαμεν καὶ ἰδίως τοῦ μαμμούθ. Τοῦτο δὲ εἶναι μία τῶν λαμπροτέρων ἀνακαλύψεων τῶν νεωτέρων χρόνων, λαβοῦσα ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀποδείξεως φαινομένων τινῶν παρατηρηθέντων ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἀλλ' ἡ ἀποφασιστικὴ λύσις τοῦ προβλήματος δι' ἀποδείξεων ἀμετακλήτων, ἦν πάντες παρεδέχθησαν, ἀνήκει εἰς δύο Γάλλους, τὸν Boucher de Perthes, καὶ Edouard Lartet.

Ὁ Boucher de Perthes, ἐξοχος ἀρχαιολόγος τῆς Abbeville, ἐπιστάτης ἐπὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν γενομένων περὶ Monchecourt ἀνεκάλυψε πολλοὺς λίθους λευκαζευμένους κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα. Ἐκ τούτου κατενόησεν ὅτι δὲν ἦτο τυ-

χαῖτον συμβάν, ἀλλ' ὅτι οἱ λίθοι ἐκεῖνοι ἐχρεώσθουν τὸ σχῆμά των εἰς τὴν ἀνθρωπίνην βιομηχανίαν. Ἀνεύρισκε δὲ τοὺς λελαξευμένους τούτους λίθους ὡς καὶ λιθίνους πελέκεις εἰς τὰ αὐτὰ στρώματα ἐνθα ὑπῆρχον ὅστ' ἔλεφάντων. Ἐκ τούτων ἄρα ἐπορίσατο τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες κατεργάσθησαν τοὺς λίθους ἐκείνους, ἔζησαν τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καθ' ἣν καὶ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα μαστοφόρα, ἅτινα πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπον.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπολεμήθη κατ' ἀρχὰς σφοδρῶς· ἰδίως δὲ ἄνδρες, ὧν ἡ γνώμη δικαίως ἔχει μεγάλην βαρύτητα προκειμένου περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γῆς, εἶπον ὅτι οἱ πετμημένοι πυριτόλιθοι καὶ τὰ ὅστ' αὐτῶν ἔλεφάντων συνυπῆρχον εἰς τὸ αὐτὸ στρώμα, διότι τὸ στρώμα τοῦτο εἶχε μετατοπισθῇ κατ' αὐτοὺς ἐσχηματίσθη κατὰ πρῶτον ἐν στρώμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦσαν τὰ ὅστ' αὐτοῦ ἐλέφαντος· ἐπὶ τοῦ στρώματος τούτου κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον, ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι ἀφήσαντες ὡς ἶχνος τῆς διαβάσεώς των τοὺς λελαξευμένους πυριτολίθους. Ἐπειτα ἐπῆλθε μεγάλη τις καταιγὶς συμπαράσυρσας καὶ ἀναμίξασα ὁμοῦ τοὺς πελέκεις καὶ τὰ ὅστ' αὐτοῦ ἐλέφαντος. Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον εὐρίσκομεν αὐτὰ πλησίον ἀλλήλων, ἂν καὶ τὸ στρώμα εἰς ᾧ ἀνήκουσι, περιέχει τὰ λείψανα δύο ἐποχῶν ὅλως διακεκριμένων. Ἄν π. χ. σήμερον ἐθάπτοντο ἄνθρωποι εἰς τὸ στρώμα ἐκεῖνο τοῦ Menchecouri καὶ Moulin-Quignon καὶ ἐπῆρχετο καταιγὶς τις ἀναμιγνύουσα τὰ ὅλως νέα ταῦτα ὅστ' αὐτὰ μετὰ τῶν πελέκεων καὶ τῶν ὁστών τῶν ἐλεφάντων, οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν ἤθελον εὐρεῖ ταῦτα πάντα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· καὶ ὅμως οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι δὲν εἶναι σύγχρονοι τῶν πελέκεων καὶ ὁστών.

Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἀνῆκον, ὡς προείπομεν, εἰς τοὺς διασημοτέρους γεωλόγους, ἐθεωρήθη ἰσχυρότατον. Ἀλλ' ὁ E. Lartet ἀνεκάλυψεν εἰς Aurignac ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ, τάφον τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκείνων χρόνων. Ὁ τάφος οὗτος εἶναι σπήλαιον κείμενον εἰς τὴν πλευρὰν λόφου τινὸς καὶ εἰς ὕψος ὅπερ δὲν ἔφθασαν τὰ ρεύματα τῶν ὑδάτων, τὰ ἀναλογοῦντα πρὸς ἐκεῖνα ὧν τὰ ἶχνη εὐρίσκονται περὶ Abbeville. Τὸ ἐπιτύμβιον τοῦτο σπήλαιον ἦτο, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνεκαλύφθη, κεκλεισμένον διὰ πλακὸς κοπίσης ἐκ βράχου ἀρκούντως ἀπέχοντος τοῦ σπηλαίου. Ἐν αὐτῷ εὑρον τὰ ὅστ' αὐτῶν 17 ἀνθρώπων, ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων· πρὸ τῆς πλακὸς ἐφαίνοντο λείψανα πυρᾶς ἅτινα ἦσαν τὰ λείψανα ἐπικηδείου συμποσίου, ὡς συνήθιζον νὰ πράττωσιν οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν ἐκείνων, καὶ τὴν συνήθειαν ταύτην ἀνευρίσκομεν ἐνίοτε καὶ σήμερον παρά τισι λαοῖς τῆς Εὐρώπης· εἰς τὴν τέφραν τῆς πυρᾶς ἐκείνης εὑρον ὅστ' αὐτῶν ἔχοντα τὰ ἶχνη τοῦ πυρὸς καὶ περιττώματα ἀγρίων ζώων. Τὰ ὅστ' αὐτῶν ὄντα ἐρυθρὰ ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ φέροντα ἶχνη τοῦ ἀνθρώπου ἀνῆκον εἰς ἄρκτον καὶ εἰς ῥινόκερων, τὰ δὲ περιττώματα εἰς εἶδος τι ὑαίνης συγχρόνου τῶν προρρηθέντων ζώων. Ἐνταῦθα λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος φαίνεται τρώγων τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος ζῶα, καὶ τρώγων τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα ζῶα ἅτινα ἀπεδείχθησαν ὡς σύγχρονα αὐτοῦ.

Τὰς λαμπρὰς ταύτας ἐρεῦνας ἐπέστεφεν ὁ K. Lartet ἀνακαλύψας ἐντὸς σπηλαίου κειμένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γαλλίας πεμάχιον ἐλεφαντόδοντος

ἐφ' οὗ ἦτο ἐξωγραφημένος ὁ αὐτός ἐκεῖνος μαμμούθ περὶ οὗ προελαλήσαμεν, εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἔργον ἀνθρώπου ζήσαντος κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους μὲ τὸν ἐλέφαντα.

Μετὰ τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ K. Lapiet πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπαρξιν τοῦ ὀρυκτοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή τὴν σύγχρονον ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μετὰ τῶν γενῶν τῶν ζώων ἐκείνων, ἅτινα σήμερον ἐξέλιπον καὶ περὶ ὧν ἀνωτέρω ὠμιλήσαμεν. Ἀλλ' ἐκτός τούτου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀνεκάλυψαν οὐχὲ μόνον ἔχνη τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης βιομηχανίας, ἀλλὰ καὶ λείψανα σιαγόνων, καὶ τελευταῖον ὀλόκληρα κρανία· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐσχημάτισαν ἰδέαν περὶ τῶν διακριτικῶν χαρακτήρων τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀνθρώπων· οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι οἵτινες, ὡς ἀπεδείχθη ἐν Γαλλίᾳ, ἐπάλαιον μὲ λίθινα ὅπλα κατὰ τοῦ ἐλέφαντος καὶ τοῦ ρινόκερω ἔχουσιν ἐν Εὐρώπῃ μέχρι σήμερον ἀπογόνους φέροντας τοὺς αὐτοὺς χαρακτήρας.

Ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἔζησε τὴν τετάρτην ἐποχὴν. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν ἔτι περαιτέρω καὶ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπῆρχε καὶ κατὰ τὴν τρίτην ἐποχὴν; Ὑπῆρξε σύγχρονος ὄχι μόνον τοῦ ρινόκερω καὶ τοῦ μαμμούθ περὶ ὧν εἵπομεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ τῶν προγενεστέρων μαστοφόρων;

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι εἰσέτι πρόωρον ἴσως. Φαινόμενά τινα τείνουσι νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ὑπῆρχεν, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος, εἶναι ὀρθότερον νὰ ἀναβάλλῃ τις τὰς πεποιθήσεις του ἢ νὰ παραδέχῃται γνώμας ἀμφισβητουμένας· ἐπομένως θεωροῦμεν ὡς μὴ περαιωθεῖσαν τὴν συζήτησιν ταύτην.

Ἀφοῦ ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἄνθρωπος φθάνει γεωλογικῶς εἰς ἐποχὴν πολὺ προγενεστέραν ἐκείνης ἣν ἄλλοτε ὑπέθετον, ἠθέλησαν φυσικῶ τῷ λόγῳ νὰ μάθωσιν ἂν ἦναι δυνατόν νὰ ὑπολογίσωσι δι' ἀριθμῶν τὴν ἀρχαιότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο εἴμεθα ἠναγκασμένοι μέχρι τοῦδε νὰ ἀπαντήσωμεν ἀρνητικῶς, διότι δυνάμεθα μὲν νὰ ὀρίσωμεν ἐποχὰς σχετικὰς, ἀλλ' οὐχὲ καὶ νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν ἅτινα περιλαμβάνει ἐκάστη τῶν ἐποχῶν τούτων.

Καὶ ὁμῶς ἠθέλησαν νὰ τὸ προσδιορίσωσιν· ὑπολογίσαντες τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς σχηματισμὸν στρώματος γαιανθράκων, προσεπάθησαν νὰ εὕρωσι τὸν χρόνον καθ' ὃν διήρκεσαν περίοδοί τινες τῆς λιθίνης ἐποχῆς, τῆς ὀρειχαλκίνης ἐποχῆς καὶ τῆς σιδηρᾶς ἐποχῆς. Ἀλλὰ τὰ συμπεράσματα ἦσαν τοσοῦτον ἀσυνάρτητα, ὥστε ἀνεγνώρισαν ὅτι τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἀβεβαίων· ἔπειτα ἐστράφησαν πρὸς τοὺς σωροὺς τῶν ἐρειπίων τῶν παρασυρθέντων ὑπὸ τῶν χειμάρρων τῶν Ἀλπεων, καὶ ἰδίως εἰς σωρὸν ἐκ τοῦ εἶδους τούτου γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα κῶνος τῆς Tinnière. Σιδηρόδρομός τις διέσχισε τὰς ὕλας ἐκείνας, αἵτινες ἐπισωρεύονται πιθανόν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς παρούσης ἐποχῆς, καὶ ἀνεκάλυψαν εἰς τὸ ὄρυγμα ἐρείπια φθάνοντα τὰ μὲν εἰς τὴν γαλλορρωμαϊκὴν ἐποχὴν τὰ δὲ εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ εἰς τὴν σιδηρᾶν ἐποχὴν, καὶ ἄλλα εἰς τὴν ὀρειχαλκίνην, καὶ τέλος εἰς τὴν λιθίνην ἐποχὴν. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι γνωστὴ ἡ

διάρκειά τινων ἐκ τῶν περιόδων τούτων, ἐνόμισαν ὅτι δύνανται ἐξ ἀπλῆς ἀναλογίας ὑπολογίζοντες τὸ πάχος τῶν στρωμάτων νὰ φθάσῃς μέχρι τῆς ἐπαχῆς τοῦ πρώτου σχηματισμοῦ τοῦ κώνου. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα τὰ συμπεράσματα ἦσαν ποσοῦτον ἀβέβαια ὥστε οὐδεμίαν πίστιν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς αὐτά.

Ἄρα εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρωμεν ἀκριβεῖς ἀριθμούς· ἀλλ' ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐρευνῶν τούτων καὶ ἐκ συμβάντων ἀρχαιολογικῶν ἅτινα ἐπίσης σήμερον ἀπεδείχθησαν, ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ ἀνέλθωμεν εἰς ἐποχὴν πολλῶ προγενεστέραν ἐκείνης ἣν πρότινος εἶχον ὑπ' ὄψιν, ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Μία τῶν περὶ τούτου ἀποδείξεων εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἀνευρέθη ἀγαλμα παριστῶν τὸν βασιλέα Χεφρῆνα, ὅπερ φθάνει εἰς ἐποχὴν 4,000 περίπου ἐτῶν πρὸ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, ἐπομένως ἐγλύφθη πρὸ 6,000 ἐτῶν· ἡ ἐργασία τοῦ ἥτο δισκολωτάτη διότι ὁ λίθος, ἐξ οὗ εἶναι γεγλυμμένον, εἶναι σκληρότατος, καὶ ὁμῶς τὸ ἀγαλμα εἶναι ἄξιον προσοχῆς. Ἄρα ἐν Αἰγύπτῳ πρὸ ἐξ χιλιάδων ἐτῶν ὁ πολιτισμὸς, περὶ οὗ ἔχομεν καὶ ἄλλας ἀποδείξεις, εἶχε κάμει μεγάλας προόδους· ἔπεται λοιπὸν ὅτι τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν Αἰγύπτῳ πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν πέραν τῶν ἐξ χιλιάδων ἐτῶν. Ἐν τούτοις, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἀκολούθως, ἡ Αἴγυπτος δὲν εἶναι ἡ πρώτη κατοικηθεῖσα χώρα, ἀλλ' ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν εἰς αὐτὴν ἄλλοθεν. Ἡ πρώτη ἄρα ἐμφάνισις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀνέρχεται εἰς πολλῶ προγενεστέρους χρόνους.

Σήμερον λοιπὸν εἴμεθα βέβαιοι περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὴν τετάρτην ἐποχὴν, καὶ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τρίτην· αἱ δὲ ἀποδείξεις αἵτινες φέρουσιν ἡμᾶς εἰς τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἀνευρέθησαν ἐν Γαλλίᾳ. — Ἐν Γαλλίᾳ λοιπὸν εἰς τὰ περίξ τοῦ Abbeville ἢ τοῦ Lunignac ἀνεφάνη κατὰ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος; ἀλλ' ἡμεῖς ἀπαντῶμεν αὐτὸν πανταχοῦ τῆς γῆς· πανταχοῦ λοιπὸν ἐγεννήθη; ἢ κατὰ τὴν ἐμφάνισίν του κατώκησεν εἰς ἐν ὠρισμένον μέρος τῆς γῆς, καὶ ἐκεῖθεν ἐξηπλώθη πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις; Ἄν οὕτως ἔχῃ ποία εἶναι ἡ προνομιοῦχος χώρα ἥτις τὸν ἐγέννησε; Ταῦτα εἶναι τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ζητήματα τὰ προβαλλόμενα ἡμῖν μετὰ τὸ περὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτοῦ.

Περὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἐγένοντο πολλαὶ συζητήσεις. Πολλοὶ ὑπεστήριξαν καὶ ὑποστηρίζουσιν εἰσέτι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὴν γέννησίν του ἐν πάσαις ταῖς χώραις ἐν αἷς εὐρίσκομεν αὐτόν. Ἀλλ' ἐμβριθεστέρα μελέτη καὶ γνῶσις βαθυτέρα τῶν νόμων τῶν διεπόντων τὰ ἐνόργανα καὶ ζωικά ὄντα ἄγουσιν εἰς συμπέρασμα πάντῃ διάφορον.

Ἐνταῦθα ὁμῶς δὲν δυνάμεθα νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐκεῖνας αἵτινες μέχρι τοῦδε ὠδήγησαν ἡμᾶς. Ἡ ἀνατομία καὶ ἡ φυσιολογία οὐδόλως διδάσκουσιν ἡμᾶς ποῦ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος, πῶς κατὰ πρῶτον διεσπάρη καὶ ποῦ κατώκησεν. Ἴνα μελετήσωμεν λοιπὸν τὰ ζητήματα ταῦτα, πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν ἄλλην τάξιν ἰδεῶν καὶ πραγμάτων οὐδόλως μεταβάλλοντες μέθοδον, ἀλλ' ἐπόμενοι τοῖς νόμοις οἵτινες διέπουσι τὰ ἐνόρ-

γανα καὶ ζωϊκὰ ὄντα. Ἡ βοτανικὴ γεωγραφία καὶ ἡ ζωολογικὴ γεωγραφία θέλουσι χρησιμεύσει ἡμῖν ὡς ὁδηγοί.

Τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ζῶα δὲν εἶναι διανεμημένα κατὰ τύχην ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ διανομὴ των ὑπόκειται εἰς νόμους ὠρισμένους· καὶ ἐπειδὴ τὰ ζωϊκὰ καὶ ἐνόργανα ἐν γένει ὄντα ὑπάρχονται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς νόμους, πρέπει καὶ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀκολουθῇ τοὺς νόμους τῆς γεωγραφίας ἀπαράλλάκτως ὡς τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά.

Οἱ νόμοι λοιπὸν οὗτοι τῆς βοτανικῆς καὶ τῆς ζωολογικῆς γεωγραφίας διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι ἡ γῆ ὅλη διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας αἰτινες ἔχουσιν ἰδιαίτερα φυτά καὶ ἰδιαίτερα ζῶα. Αἱ ἐπαρχίαι αὗται ὠνομάσθησαν κέντρα δημιουργίας (*centres de création*). Κατὰ συνέπειαν λοιπὸν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς ἕκαστον κέντρον δημιουργίας ὑπάρχει ἰδιαίτερος ἄνθρωπος, ὅπως ὑπάρχουσι φυτά καὶ ζῶα ἰδιαίτερα. Συμπτώσεις τινὲς τυχαῖαι μᾶλλον ἢ πραγματικαὶ παρέπεισαν τινὰς τῶν φυσιοδιφῶν ὥστε νὰ παραδεχθῶσι τοῦτο· ἀλλ' ἐξετάζων τις τὸ ζήτημα ἐκ τοῦ πλησίον θέλει πεισθῇ ὅτι δὲν ἔχει οὕτω· διότι τότε ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν εἶσθαι μοναδικὴ ἐξαίρεσις μεταξὺ πάντων τῶν ἐνοργάνων καὶ ζωϊκῶν ὄντων· τοῦτο ὁμῶς, ὡς προείπομεν, δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, διότι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑπάγεται εἰς τοὺς νόμους τῆς γεωγραφίας, ὡς ὑπακούει καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς φυσιολογίας.

Μὴ δυνάμενοι νὰ ἀναφέρωμεν πάσας τὰς λεπτομερείας αἰτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐντελῆ ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων, θέλομεν περιορισθῇ εἰς δύο φαινόμενα ἅτινα ἀρχοῦσι, φρονοῦμεν, πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῆς.

Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ ἐξῆς· οὐδὲ ἐν γένος φυτῶν, οὐδὲ ἐν γένος ζώων ἀπαντᾷται ἐφ' ὅλης συγχράνως τῆς γῆς· τὰ μᾶλλον διεσπαρμένα εἶδη ἀνεφάνησαν εἰς μικρὸν τι μέρος τῆς γῆς· ἵνα διασπαρῶσιν ὅπως εἶναι σήμερον, ἐχρειάσθη νὰ τὰ μεταφέρῃ ὁ ἄνθρωπος μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὰ φυτά καὶ τὰ ζῶα. Ἀλλὰ καὶ τοι οὕτω ἀνεμίχθη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν μετατόπισίν των, ὑπάρχουσι μέρη τινὰ τῆς γῆς κατοικούμενα ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν οὔτε τὰ φυτὰ ἐκεῖνα ἅτινα πανταχοῦ σχεδὸν μεταφέρομεν οὔτε τινὰ τῶν ζώων ἅτινα συνήθως παρακολουθοῦσιν ἡμᾶς. Τοῦναντίον ὁ ἄνθρωπος εἶναι κοσμοπολίτης καθ' ὅλην τὴν σφαιρίαν τῆς λέξεως, εὐρίσκεται δηλαδὴ πανταχοῦ, καὶ εἰς τοὺς πόλους καὶ εἰς τὸν Ἰσημερινόν. Ἄν λοιπὸν ἐγεννᾶτο πανταχοῦ ὅπου ἀπαντᾷται, ἤθελεν ἀποτελεῖ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν μεταξὺ πάντων τῶν ἐνοργάνων καὶ ζωϊκῶν ὄντων, τῶν αὐτῶν δηλαδὴ καὶ τῶν ζώων. Μόνον ὁ λόγος οὗτος πείθει ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατώκισε διὰ μεταναστεύσεων ἐν μέρος τοῦλάχιστον τῆς γῆς· ἀλλὰ προχωροῦντες περαιτέρω δυνάμεθα, οὐδόλως ἀπομακρυνόμενοι ἀπὸ τῶν προρρηθέντων νόμων, νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐγεννήθη εἰς ἓν μόνον μέρος καὶ ὅτι τὸ μέρος τοῦτο εἶναι πολὺ μικρὸν.

Τῶνόντι, ἐκ τῆς τῶν ζώων μελέτης ἐξάγομεν ὅτι ὁ ὑπὸ τινος γένους κατεχόμενος χώρος εἶναι τοσούτω μικρότερος ὥστε τὸ γένος τοῦτο εἶναι

τελειότερον καὶ ἀνώτερον εἰς τὴν ζωολογικὴν τάξιν· τοῦτο δὲ ἐφαρμόζε-
ται οὐχὶ μόνον εἰς τὰ εἶδη ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς τὰς οἰκογενείας. Οὕτω
λόγου χάριν μετὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ ζῶον τὸ μᾶλλον τῶν ἄλλων πλησι-
άζον πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ σχῆμα εἶναι ὁ πίθηκος. Οἱ πίθηκοι ὅμως εἶ-
ναι πολὺ διεσπαρμένοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· Οὐχὶ βεβαίως. Ὁ πί-
θηκος ἐν γένει δὲν εὐρίσκεται οὔτε εἰς τὰ ψυχρότατα κλίματα, οὔτε εἰς
πολλὰ μέρη τῶν εὐκράτων χωρῶν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς θερμοτάτας χώρας
τῆς γῆς· ἐκτὸς τούτου μέγα μέρος τῆς Ὀκεανίας στερεῖται παντελῶς
πιθήκων.

Ἄν ἤδη θεωρήσωμεν ὅχι πλέον ὁλόκληρον τὴν ὁμάδα τῶν πιθήκων, ἀλλὰ
μόνον τὰ εἶδη, ἅτινα συγγενεύουσι τὸ πλεῖστον μετὰ ἡμᾶς, βλέπομεν αὐτοὺς
κατέχοντας ἑκτασιν γῆς ἐπὶ μᾶλλον στενωτέραν. Ἡ Ἀμερικὴ δὲν ἔχει
οὐδὲν εἶδος πιθήκων κοινὸν μετὰ τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Ἀσίας. Ὅταν δὲ
ἔλθωμεν εἰς τοὺς τελειοτάτους τῶν πιθήκων, ἐκείνους δηλαδή, οἵτινες ἐνεκα
τῆς φαινομένης αὐτῶν ὁμοιότητος πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὠνομάσθησαν ἄν-
θρωπέμορφοι, βλέπομεν τὴν ἑκτασιν τῆς χώρας ἣν κατοικοῦσιν ἔτι μικρο-
τέραν. Ὁ Ὁραγκοτάγκος π. γ. ἀνήκων εἰς τοὺς πιθήκους ἐκείνους οὗς ἡ-
θέλησαν νὰ θεωρήσωσιν ὡς προγόνους ἡμῶν, εὐρίσκεται μόνον εἰς τὰς νή-
σους Βόρνεον καὶ Σουμάτραν· ὁ δὲ Γορίλλος, ἀνήκων καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς τὰ
μέγιστα συγγενεύοντας πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὡς πρὸς τὴν γενικὴν ἐποψιν,
ἔτι εἰς μικρὸν μόνον μέρος τῶν δυτικῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν εὐρίσκεται πανταχοῦ, καὶ ὅμως εἶναι ἀδιαφιλονεικῆτως
καὶ ὑπὸ σωματικὴν ἀκόμη ἐποψιν πολὺ ἀνώτερος τῶν πιθήκων, διότι μό-
νος ἔχει τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ὄργανα ἅτινα καλοῦμεν χεῖρας, μόνος ἔχει ἐγκέ-
φαλον, οὔτινος ἡ ἀνάπτυξις φαίνεται ἐκ τῆς ἐκτάσεως τοῦ κρανίου, ὥστε χω-
ρὶς νὰ ἀναφέρωμεν περὶ τῶν ἄλλων χαρακτήρων του, ὁ ἄνθρωπος προ-
δήλως εἶναι ἀνώτερος πάντων τῶν εἰδῶν τῶν πιθήκων κατὰ τὰς χεῖρας καὶ
τὸν ἐγκέφαλον.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ πίθηκος, ὅστις καὶ τοι πολλῶ ὑποδεέστερος τοῦ ἄν-
θρώπου ἔχει ὅμως μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς αὐτόν, ἔτι εἰς ἐλάχιστον μέρος
τῆς γῆς, εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἔξοχον τοῦτο ὄν, νὰ γεννηθῇ
πανταχοῦ! Ἀποδεχόμενοι τὴν ἐξήγησιν ταύτην, θεωροῦμεν αὐτόν ὡς ἀπο-
τελοῦντα ἐξαίρεσιν μοναδικὴν μεταξὺ πάντων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ὅπερ
οὐδέποτε δυνάμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν.

Ἀναγκαζόμεθα ἄρα νὰ παραδεχθῶμεν οὐχὶ μόνον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐγεν-
νήθη ἐπὶ ἐνὸς μόνου μέρους τῆς σφαίρας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ μέρος
τοῦτο εἶχε μικράν, ἐλάχιστην ἑκτασιν. Πιθανώτατα δὲν εἶχε μεγαλειτέραν
ἑκτασιν ἐκείνου ὅπερ βλέπομεν ὅτι κατέχουσιν οἱ Γορίλλοι καὶ οἱ Ὁράγκοι.

Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ προβῶμεν ἔτι περαιτέρω, καὶ νὰ προσδιορίσωμεν τὸ
ἰδιαιτέρον μέρος τῆς γῆς, ἐνθα ἐγεννήθη τὸ προνομιοῦχον τοῦτο γένος,
ὅπερ ἐμέλλεν ἐκεῖθεν νὰ κατακτίσῃ ὅλην τὴν γῆν· Βεβαίως δὲν δυνάμεθα
ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν νέαν ταύτην ἐρώτησιν μετὰ τῆς αὐτῆς θετικότη-
τος μεθ' ἧς καὶ εἰς τὰς προλαβοῦσας, οὐχ ἥττον ὅμως ἐπιτρέπεται ἡμῖν

νά δόσωμεν ἐξηγήσιν παρέχουσαν μεγάλας πιθανότητας. Τὸ μέρος ἐκαῖνο ἐνθα ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅθεν ἀκολούθως διεσπάρη ἐπὶ τῆς γῆς ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας.

Πολλοὶ εἶναι οἱ λόγοι οἵτινες φέρουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, ἐξ ὧν δύο μόνον θέλομεν ἀναφέρει τοὺς ἐπομένους.

Περὶ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας εὐρίσκομεν τοὺς τρεῖς θεμελιώδεις τύπους τοῦ ἀνθρώπου· τὸν μαῦρον, τὸν χαλκόχρουν καὶ τὸν λευκόν. Ἄν καὶ οἱ μαῦροι σήμερον ἀπεμακρύνθησαν ἀρκούντως ἐκ τοῦ μέρους τούτου, εὐρίσκομεν ὅμως εἰσέτι τινὰς εἰς τὴν χερσονήσον τῆς Μαλάκκας καὶ τὰς νήσους Ἀνδαμάν· ἐκτὸς τούτου εὐρίσκομεν ἵχνη τῶν μαύρων τούτων εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς Ἀσίας, τὴν νῆσον Φορμόζ, πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἰαπωνίας καὶ εἰς τὰς Φιλιππίνας· ἀποκλειστικῶς δὲ κατοικοῦσι τὴν Mélanésie. Οἱ χαλκόχρουν κατέχουσι σχεδὸν ὅλα τὰ νοτιοανατολικά μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ τὸ κέντρον αὐτό. Ψέλος δὲ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τοῦ κέντρου τούτου ὠρμήθη ἡ μεγάλη λευκὴ φυλὴ, ἥτις δεσπόζει πανταχοῦ σήμερον. Αἱ μᾶλλον ἢ ἦττον ἄμικτοι αὗται ὁμάδες συνδέονται πρὸς ἀλλήλας διὰ πολλῶν ἄλλων μεσολαβουσῶν, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὥς μέσα συνδετικά.

Οἱ περὶ τὸ κέντρον τοῦτο εὐρισκόμενοι ἄνθρωποι φαίνονται συγγενεύοντες καὶ συνδεόμενοι πρὸς ἀλλήλους οὐχὶ μόνον κατὰ τοὺς χαρακτῆρας, καὶ τοὺς θεμελιώδεις φυσικοὺς τύπους· ἀλλὰ βλέπομεν καὶ τοὺς τρεῖς οὐσιώδεις τύπους τῆς γλώσσης, ἥτοι τοῦ σπουδαιοτέρου τῶν διανοητικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχοντας περὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο κέντρον. Βραδύτερον μέλλοντες νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, περιοριζόμεθα ἐνταῦθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι εἰς τρία κύρια γένη διαιροῦσι τὰς ἀνθρωπίνους γλώσσας· τὰς μονοσυλλάβους, ὧν ἐκάστη λέξις ἔχει μίαν μόνην συλλαβὴν· τὰς συνδετικάς ἢ λεξικλίτους (agglutinatives), ἐν αἷς αἱ λέξεις συγγκολλῶνται πρὸς ἀλλήλας· καὶ τέλος τὰς κλιτάς (des langues à flexion), αἵτινες ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς γενικῶς λαλουμένας ἐν Εὐρώπῃ. (α)

(α) Κατὰ τὰς διαφόρους φυλὰς τῶν ἀνθρώπων αἱ γλώσσαι διαιροῦνται εἰς πέντε τάξεις α.) εἰς τὰς γλώσσας τῆς Καυκασίας· φυλῆς, ὑποδιαιρουμένης 1) εἰς τὰς Ἰνδογερμανικάς γλώσσας, καὶ 2) τὰς σημιτικάς· β.) τὰς φιννοταταρικάς ἢ τουρκικάς, τὰς ὁποίας λαλοῦσι διάφοροι, νομάδες οἱ πλείστοι, λαοὶ, οἰκοῦντες τὰς βορείους χώρας τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, καὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν Καυκασίαν ἀναμῆξ καὶ μογγολικὴν φυλὴν, καὶ τοιοῦτοι εἶνε τὰ διάφορα φύλα τῶν Φίννων, ἐν οἷς οἱ Μαγυάροι τῆς Οὐγγαρίας, αἱ διάφοροι Τάταροι, οἷον Κιρκάσιοι, Βασκίτροι, Τεῦρκοι, κλπ. γ.) τὴν Σινικὴν εἰς τὴν συνυπάγονται αἱ γλώσσαι, τὰς ὁποίας λαλοῦσιν οἱ κάτοικοι τῆς Κίνας, τῆς Θιβητίας, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς ἀνατολικῆς Ἰνδίας, καὶ ἐν γένει τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας καὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀσίας ἀρχιπελάγους. Γ. εἰς τὰύτας προσθετέον καὶ τὰς γλώσσας ὅσαι λαλοῦσι δ.) οἱ Μαλατοὶ τῆς Πολυνησίας, καὶ ε.) ἡ χαλκόχρουν φυλὴ τῶν Ἰθαγενῶν Ἀμερικανῶν. Ως ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς δὲ ἰδιοφυΐας τρεῖς εἶνε αἱ βαθμίδες τῆς ἀναπτύξεως, ἡ ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶνε ταῦτά, τρία εἶνε τὰ γένη τῶν γλωσσῶν: α.) αἱ μονοσύλλαβοι, β.) αἱ λεξικλίται καὶ γ.) αἱ κλιταί. Αἱ λέξεις τοῦ πρώτου γλωσσικοῦ γένους εἶνε μονοσύλλαβοι, μὴ δυνάμεναι μήτε κατὰ τὰ λεγόμενα μέρη τοῦ λόγου μήτε κατὰ τὰ παρεπόμενα τῶν κλιτῶν μερῶν νὰ χαρακτηρισθῶσιν· ὁρίζεται δ' ἐν αὐταῖς καθόλου ἡ γραμματικὴ κατηγορία ἐκάστης λέξεως ὡς ἐκ τῆς ἐν τῇ λόγῳ θέσεως αὐτῆς· τοιαύτη δὲ μονοσύλλαβος γλῶσσα εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἡ Σινική. Ἐν ταῖς λεξικλίταις γλώσσαις τὸ ἔργον τῶν καταλήξεων καὶ αὐξήσεων ἐπιτελοῦσιν αἱ λέξεις, καὶ τοιοῦται γλῶσσα εἶνε αἱ φιννοταταρικαί, ἐν αἷς καὶ ἡ περ' ἡμῖν γνωστότερα Τουρκική. Αἱ τελειόταται ἀπαστῶν τῶν γλωσσῶν εἶνε αἱ κλιταί, ἐν αἷς αἱ ἀνά-

Περὶ τὸ κέντρον λοιπὸν τοῦτο, τῆς Ἀσίας εὐρίσκομεν τὴν κατ' ἐξοχὴν μονοσύλλαβον γλῶσσαν ἐν ὅλῃ τῇ αὐτοκρατορίᾳ τῆς Κίνας· πρὸς βορρᾶν ὑπάρχει πληθὺς λαῶν λαλούντων τὰς συνδετικὰς ἢ λεξικλίτους γλώσσας καὶ ἐκτεινομένων μέχρι τῆς Εὐρώπης· εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἐπίσης ὑπάρχει τὸ ὑπὸ τῆς Ἀρίας (Aryane) φυλῆς κατεχόμενον μέρος, ἐνθα λαλοῦνται αἱ κλιταὶ γλῶσσαι (les langues à flexion)· ὥστε καὶ οἱ τρεῖς γλωσσικοὶ τύποι ὑπάρχουσι περὶ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας ὡς καὶ οἱ τρεῖς θεμελιώδεις φυσικοὶ τύποι. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἅμα ἐξεληθόντα τῆς κοιτίδος τοῦ ἀνεφάνησαν πᾶσαι αἱ οὐσιώδεις μεταβολαὶ ἃς ὑπέστη.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς ἕτερον ζήτημα. Ὁ ἄνθρωπος ἐξελθὼν ἐκ τοῦ μοναδικοῦ καὶ στενοῦ μέρους ἐξηπλώθη ἐφ' ὅλης τῆς γῆς, ἣν κατώκισε διὰ τῶν μεταναστεύσεων καὶ τοῦ ἀποικισμοῦ· τιοῦτο εἶναι κατ' ἀνάγκην τὸ συμπέρασμα τῶν πραγμάτων, ἐξεταζομένων διὰ μόνων τῶν ἐπιστημῶν. Ἀλλ' αἱ μεταναστεύσεις τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς οἰκισιν τῆς γῆς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξωσιν; εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπαντῶσιν ἀρνητικῶς, καὶ τὴν ἀρνητικὴν ταύτην ἀπάντησιν μετεχειρίσθησαν ὡς ἀκτίρρησιν εἰς τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας προείπομεν.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἀκτίρρησις αὕτη ἐκπλήττει ἡμᾶς· αἱ μεταναστεύσεις καὶ οἱ ἀποικισμοὶ ἀναφέρονται πανταχοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν· καὶ εἰς τοὺς ἀπωτάτους χρόνους ἂν ἀνέλθωμεν, βλέπομεν τοὺς λαοὺς εἰς κίνησιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῶν ἡπείρων πρὸς τὸ ἕτερον· ἐπομένως λέγοντες κατ' ἐξαίρεσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατῴκει σταθερῶς ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκομεν αὐτόν, ἀντιφάσκομεν πρὸς πάντα τὰ ἱστορικὰ διδόμενα.—Ναί, ὅμως πολλοὶ ἐπιμένουσι λέγοντες ὅτι τινὲς τῶν μεταναστεύσεων ὑπερβαίνουν τὰς δυνάμεις καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου. Δύο μόνον παραδείγματα θέλομεν ἀναφέρει ἵνα ἀποδείξωμεν ὅτι αἱ μεταναστεύσεις εἶναι πάντοτε δυναταί· τὰς μεταναστεύσεις δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ εἰς τὰς κατὰ θάλασσαν ἐκτελουμένας.

Καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ ξηρὰν μεταναστεύσεων εἶναι πρόδηλον ὅτι ὁσάκις ὁ ἄνθρωπος εὐρεθῇ εἰς θέσιν νὰ ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τῆς ἀγωνίας τῆς φύσεως, οὐδὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν τοῦ νὰ μεταναστεύσῃ, ὅταν μάλιστα ᾔῃ ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃ τὴν στιγμὴν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ προσθῶμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μεταναστεύει τότε μάλιστα, ὅταν πρόχῃται νὰ πολεμήσῃ πᾶσας ὁμοῦ τὰς δυσκολίας, συμπεριλαμβανομένης οὐχὶ μόνον τῆς τραχύτητος τῆς φύσεως ἀλλὰ καὶ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις, ἀληθῶς εἰπεῖν, μόνος ἀναχαιτίζει τὸν ἄνθρωπον· ὡς παράδειγμα τούτου λαμβάνομεν συμβάν τι ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν λαῶν.

Ἐν ἔτει 1616, κατὰ τὴν Σινικὴν χρονολογίαν, στίφος Καλμούκων, ὁρμώμενον ἐνεκα ἀγνώστων αἰτίων ἐκ τῶν παρὰ τὴν Κίναν χωρῶν, διήλθε διὰ

φοροὶ γενικαί τε καὶ μερικώτεραι γραμματικαὶ κατηγορίαι σημαίνονται δι' ἰδιαιτέρων αὐξήσεων, καὶ καταλήξεων, καὶ τοιαῦται εἶνε αἱ Ἰνδογερμανικαί, τοιούστιν ἡ σανσκριτικὴ, ἑλληνικὴ, λατινικὴ, περσικὴ, γερμανικὴ, σλαβικὴ, κλπ., καὶ αἱ Σημιτικαί, τοιούστιν ἡ ἀραβικὴ, ἡ συριακὴ, ἡ Ἑβραϊκὴ, κλπ.

(Ἐγχειρίδ. γενικῆς ἱστορίας Δ. Ν. Βερναρδάκη τόμ. Α'. σελ. 22—23).

τῆς Ἀσίας ὅλης καὶ ἀποκατέστη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βόλγα, ἐνθα δεχθὲν τὴν κυριαρχίαν τῆς Ῥωσσίας προσέφερεν ἐπὶ ἓνα αἰῶνα καὶ ἐπέκεινα σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν ταύτην. Ἀλλ' ὕστερον οἱ Καλμούκοι θεωροῦντες τὸν Ῥωσσικὸν ζυγὸν ἀποβαίνοντα ἐπὶ μᾶλλον βαρύτερον, ἵνα ἀπαλλαχθῶσιν, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα τῶν προγόνων αὐτῶν. Συνηθροίσθησαν λοιπὸν εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Βόλγα, καὶ ὅπως συνέλθωσιν εἰς ὁρισμένον μέρος, συνεφώνησαν νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, ὅτε ὁ πάγος εἶναι ἰσχυρὸς, καὶ ἠδύναντο οἱ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην λαοὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἀριστεράν. Κατὰ τὴν ὁρισμένην ἡμέραν πάντες οἱ λαοὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης συνεθροίσθησαν, ἀλλ' ἄγνωστος αἰτία ἐμπόδισε τοὺς λαοὺς τῆς δεξιᾶς νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ ὁρισθὲν μέρος. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ μεταναστᾶται ἦσαν πολυάριθμοι, διότι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ἔφθασαν μέχρι 250,000. Ἡ ὀπισθοφυλακὴ συνέκειτο ἐκ λογάδων ἱππέων συμποσσυμένων εἰς 80,000. Οἱ ἀρχηγοὶ ἐνόησαν ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπισπεύσωσι, διότι ἡ Ῥωσσία, ἅμα ἠκούσθη ἡ ἀναχώρησις των, διέταξε νὰ καταδιωχθῶσιν οἱ φυγάδες. Πάραυτα τακτικὸς στρατός, οὗτινος ἠγοῦντο ἀπειράριθμοι Κοζάκοι, συνήλθε καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς, οἱ δὲ Κοζάκοι, οἱ ἄσπονδοι οὗτοι ἐχθροὶ τῶν Καλμούκων, ἔσφαζον πάντα ὑπολειπόμενον ἐκ τοῦ στίφους· ὅπωςδὴποτε οἱ λαοὶ οὗτοι ἀναχωρήσαντες τὴν 5 Ἰανουαρίου 1771 διηλθον διὰ τῆς Ἀσίας καὶ ἔφθασαν παρὰ τὰ σινικὰ μεθόρια.

Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην ὁδοιπορίαν ἐπτακοσίων περίπου λευγῶν, τὰ περιπλανώμενα ταῦτα στίφη κατεδιώκοντο ἐπιμόνως ὑπὸ τοῦ Ῥωσσικοῦ στρατοῦ, ἀναγκαζόμενα νὰ προχωρῶσι διὰ τῆς βίας, νὰ ἀνοίγωσι δίοδον δι' ἐχθρικῶν λαῶν, κατακοπτόμενα οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῶν Κοζάκων ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Χιργίζ καὶ Βασκίρ (Khingiz et Baskirs), τῶν ἀγριωτέρων καὶ μαχιμωτέρων λαῶν τῶν χωρῶν ἐκείνων, οἵτινες οὐδὲ στιγμὴν ἐγκατέλειπον αὐτοὺς ἡσυχούς. Ἔνεκα τῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος ἀπέθνησκον κατὰ χιλιάδας ἐκ τοῦ ψύχους, τὸ δὲ θέρος ἔπασχον τὰ πάνδεινα, μάλιστα ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ ὕδατος, ὥστε φθάσαντές ποτε εἰς τινὰ λίμνην ὥρμησαν πάντες ἵνα κορέσωσι τὴν δίψαν των. Οἱ Βασκίρ καὶ οἱ Χιργίζ ἐπωφεληθέντες ἐκ τῆς ἀταξίας ταύτης ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς κατέσφαζον· εὐτυχῶς ὁ αὐτοκράτωρ Κιεν-Λόγγ, κυνηγῶν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ ἀκολουθούμενος, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κίνας, ὑπὸ στρατοῦ καὶ πυροβολικοῦ, ἔσπευσεν εἰς ἐπικουρίαν αὐτῶν καὶ τοὺς διέσωσεν· ἔπειτα δὲ προσήνεγκεν αὐτοῖς τροφάς, ἐνδύματα, καὶ γαίτας, ὅπου μέχρι σήμερον εὕρισκονται οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν.

Ἦδη ὥς ἀναφέρωμεν καὶ ἐν παράδειγμα μεταναστεύσεως κατὰ θάλασσαν ἐκ τῆς Πολυνησίας, τῆς χώρας ἐκείνης, ἣν ἐπανειλημμένως ἀναφέρουσι πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐκεῖ ὅπου εὕρισκεται. Αἱ δὲ μεταναστεύσεις τῆς Πολυνησίας ἀπεδείχθησαν σήμερον ἐναργέστατα.

Ἡ Πολυνησία, ὡς γνωστὸν, κατέχει μέγα μέρος τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, περιλαμβάνουσα πολλὰς νήσους, ἐξ ὧν ὑπάρχουσι τινὲς τόσο μικραὶ

ὥστε ὁμοιάζουσι πρὸς κόκκους ἄμμου ἐντὸς ἀπεράντου ἀγροῦ, οἷα ἡ νῆσος τοῦ Πάσχα, ἔχουσα 25 χιλιομέτρων περιφέρειαν· πᾶσαι δὲ αὗται κατοικοῦνται ὑπὸ ἀνθρώπων· ἐκ τούτων λοιπὸν ἐξῆγον τὸ ἐπόμενον ἐπιχείρημα, ὅπερ ἐθεώρουν ὡς ἰσχυρότατον. Πῶς ἦτο δυνατόν, ἔλεγον, ἄγριοι ἔχοντες ἀτελέστατα μέσα ναυτιλίας νὰ διαπλεύσωσι τοιαύτας ἀποστάσεις; Δὲν ἤθελον καταποντισθῇ εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκείνας θαλάσσας πρὶν ἀπαντήσωσι τὴν ἐλαχίστην ξηρὰν;

Τὸ στενὸν τοῦ τόπου δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἐμβῶμεν εἰς λεπτομερείας, ἵνα ἀποδείξωμεν πόσον εἶναι ἐσφαλμένη ἡ κατ' ἐξαίρεσιν αὕτη γνώμη, καὶ ἀρκούμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι σήμερον εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς Πολυνησίας ὄχι μόνον ἤλθον ἀλλαχόθεν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἤλθον ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρχιπελάγους. Γινώσκουμεν πρὸς τούτοις ποία ἦτο ἡ γενικὴ πορεία τῶν μεταναστεύσεων αὐτῶν, τῶν ὁποίων καὶ τὸν χάρτην ἠδυνήθημεν νὰ διαχαράξωμεν. Πρὸς τούτοις ἠδυνήθημεν νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν συνέβησαν, βασιζόμενοι ἐπὶ ἀποδείξεων ὠρισμένων καὶ ἐπίσης θετικῶν ὅσον εἶναι τὰ ἔγγραφα ἐφ' ὧν βασιζόμενοι συναρμολογοῦμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου μεσαιῶνος.

Οἱ λαοὶ οὗτοι ἤλθον ἐκ τῆς Ἀσίας, ὁρμώμενοι ἐκ τινὸς μέρους τοῦ Ἰνδικοῦ Ἀρχιπελάγους ὅπερ ὡς ἐγγιστα ὀρίζομεν· ἐφθασαν εἰς τὰς νήσους Μαρκεσίας (Marquises) κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἡ ὀλίγον κατόπιν. Γινώσκουμεν πρὸς τούτοις μετὰ περισσοτέρας θετικότητος ὅτι ἡ μετανάστευσις τῆς Νέας Ζηλανδίας, τοῦ μέρους δηλαδὴ ἐκείνου τῆς Πολυνησίας ὅπερ κεῖται ἀπωτέρω τῶν λοιπῶν, συνέβη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος, καὶ ὅτι ἡ μετανάστευσις ἡ ἐκ τῆς Νέας Ζηλανδίας ὁρμηθεῖσα ἵνα κατοικήσῃ τὰς νήσους Χατάμ (Chatham), συνέβη πρὸ ἐνὸς περίπου αἰῶνος.

Ἐνταῦθα παρουσιάζεται ἄξιον λόγου φαινόμενον. Ὅτε οἱ λαοὶ οὗτοι ἀποκατεστάθησαν εἰς τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος νήσους, εὔρον αὐτὰς ἐρήμους ἀνθρώπων, ὅπερ εὐκόλυνε μεγάλως τὴν ἀποκατάστασίν των. Ἄν οἱ Καλμουκοί, ὧν τὴν ἱστορίαν ἐν συντόμῳ διεγράψαμεν, ὑπέστησαν πολλὰ, αἰτία τούτου εἶναι ὅτι εὔρον ἀνθρώπους κατὰ τὴν πορείαν των. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ δυσκολία ἦν ἀπαντῶσιν οἱ περιηγηταὶ τοῦ νὰ διέλθωσι διὰ τῆς Ἀφρικῆς, πηγάζει ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἄγριοι λαοὶ ἐμποδίζουσι τὴν διάβασίν των. Ὅσω δὲ μᾶλλον ἐγκύπτουσιν εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου μελέτην, τοσούτω καταδειλότερον γίνεται ὅτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὁ ἄνθρωπος ὑπερνικᾷ τὰς δυσκολίας ἐνόσω πρόκειται νὰ πολεμήσῃ κατὰ τῆς φύσεως, ἀναχαιτίζεται δὲ μόνον ὁσάκις ἀπαντήσῃ ἀνθρώπους. Ἐν ὀλίγοις μόνος ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Πρὶν περάνωμεν τὸ δεύτερον τοῦτο περὶ τοῦ ἀνθρώπου μέρος ἃς προσθέσωμεν ἔτι ὀλίγα τινά.

Ὁ ἄνθρωπος, ὡς εἶδομεν, ἀναχωρήσας ἐξ ἐνὸς μόνου μέρους τῆς γῆς, σήμερον ὑπάρχει πανταχοῦ. Ἐπομένως εἰς τὰς πολλὰς καὶ μακρὰς περιοδείας του, ἀπῆντησε κλίματα ὀριμύτατα καὶ διήγε πάντα ἀντιθέτους διαίτας καὶ ὁμῶς ἀντέσχεν εἰς ταῦτα πάντα. Ἐπεταὶ λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι ὁ κάτοικος

σίαςδήποτε χώρας, ὁ εὐρωπαῖος λόγου χάριν, ἀποκαθιστάμενος εἰς ἄλλο μέρος τῆς γῆς, δύναται ἀμέσως καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ; Βεβαίως ὄχι, διότι πρέπει νὰ ἐγκλιματισθῇ. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἔλαβε διοργανισμόν, σύμφωνον πρὸς τινὰς περιστάσεις τοῦ ζῆν, καὶ εἶναι εἰς ἀρμονίαν πρὸς αὐτάς. Ἄν τὰς μεταβάλη καὶ μάλιστα αἰφνιδίως, εἶναι πρόδηλον ὅτι λαμβάνει κλόνησίν τινα, καὶ ἡ κλόνησις αὕτη συνεπάγεται ὀδύνας, αἵτινες πρῶτάκις ἐπιφέρουσι θάνατον. Ἐκ πείρας ἀπεδείχθη ὅτι αἱ ὀδύναι αὗται εἶναι σπουδαιότεραι καὶ συνηθέστεραι ὅσάκις ἡ μετανάστευσις γίνεται ἐκ ψυχροῦ πρὸς θερμὸν κλίμα. Ἔνεκα τούτου, τινὲς τῶν ἱατρῶν καὶ τῶν ἀνθρωπολόγων, συνεπέραναν, ὅτι ὑπάρχουσι χῶραι ἐν αἷς ὁ εὐρωπαῖος δὲν δύναται νὰ κατοικήσῃ εὐδοκίμως καὶ νὰ πολλαπλασιασθῇ· τινὲς μάλιστα ἰσχυρίσθησαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ πολλαπλασιασθῶσιν εἰμὴ μόνον ὅπου ἐγεννήθησαν· ὥστε ὁ Γάλλος μόνον ἐν Γαλλίᾳ δύναται νὰ ζήσῃ καλῶς, ὁ Ἀγγλος ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ Ὁλλανδὸς ἐν Ὁλλανδίᾳ κτλ. Ἡ ὑπερβολὴ αὕτη καταρρέει ἐκ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς τῶν ἀποικιῶν. Εἰς τινὰ μέρη ὁ Εὐρωπαῖος ἐγκλιματίζεται πάραυτα ἀντὶ μικρᾶς θυσίας, ὡς εἰς Ἀκαδίαν (Acadie) τοῦ Καναδά, εἰς Αὐστραλίαν, εἰς Βουένος Ἀῖρες κτλ. Ὑπάρχουσιν ὁμῶς χῶραι, ἐνθα τὸ ζήτημα δυσκόλως δύναται νὰ λυθῇ, καὶ αἵτινες ἀθεωρήθησαν ὡς θανατηφόροι εἰς τοὺς Εὐρωπαίους· τοιαῦται εἶναι ἡ Σενεγάλη καὶ ἡ Γαβὼν ἐν Ἀφρικῇ, αἱ Ἀντίλλαι ἐν Ἀμερικῇ κτλ. Περὶ τῆς Ἀλγερίας μάλιστα ἐγένετο πολὺς λόγος καὶ πάντες σχεδὸν βασιζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποβιώσεων, ὑπερέχοντος τὰς γεννήσεις, ἐκ συμφώνου ἀπεφάνθησαν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐγκλιματισθῶσιν οἱ Γάλλοι ἐν αὐτῇ. Καὶ ὁμῶς ἐνεκλιματίσθησαν, καὶ σήμερον αἱ γεννήσεις εἶναι κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἀνώτεραι τῶν ἀποβιώσεων. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, ἅτινα κατ' ἀρχὰς ὑφίστανται μεγάλης θυσίας ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἐγκλιματίζονται καὶ ἀποκαθίστανται, οὕτως εἰπεῖν, ἰθαγενῆ. (Ἀκολουθεῖ.)